

Para Politikası Kurulu Toplantı Özeti

30 Mart 2023, Sayı: 2023-14

Toplantı Tarihi: 23 Mart 2023

Enflasyon Gelişmeleri

1. Tüketiciler fiyatları Şubat ayında yüzde 3,15 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 2,50 puan dŐüşle yüzde 55,18 seviyesine gerilemiştir. Yıllık enflasyon enerjide daha belirgin olmak üzere tüm gruplarda düşüşü kaydetmiştir. Aylık bazda incelendiğinde, gıda ve hizmet gruplarının fiyat artışlarıyla ne çıktığı izlenmiştir. Enerji fiyatlarındaki belirgin düŐüşün desteğiyle üretici fiyatlarındaki artış sınırlı olmuş, yıllık üretici enflasyonundaki gerileme Şubat ayında devam etmiştir. Bu görünüm altında, mevsimsellikten arındırılmış veriler B ve C göstergelerinin aylık artışlarının ocak ayına kıyasla önemli ölçüde yavaşladığına işaret ederken her iki göstergenin de yıllık enflasyonu gerilemiştir.
2. Gıda ve alkolsüz içecekler grubu fiyatları Şubat ayında yüzde 7,36 oranında yükselirken grup yıllık enflasyonu 1,67 puan dŐüşle yüzde 69,33 olarak gerçekleşmiştir. Yıllık enflasyon iŐlenmemiş gıdada 2,67 puan azalışla yüzde 66,13 seviyesine gerilerken, iŐlenmiş gıdada 0,31 puan artışla yüzde 73,87 olmuştur. Mevsimsellikten arındırılmış verilerle incelendiğinde, sebze daha belirgin olmak üzere, taze meyve ve sebze fiyatlarının Şubat ayında yükseldiği gözlenmiştir. Taze meyve ve sebzenin yanı sıra kırmızı et fiyatı ile iŐlenmiş gıda kalemleri de benzer bir eğilim sergilemiştir. Diğer yandan, perakende sektöründeki fiyat sabitleme kampanyalarının sona ermesiyle süt ve süt ürünlerinde fiyat artışları gözlenmiştir.
3. Enerji fiyatları Şubat ayında yüzde 0,64 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 5,02 puanlık dŐüşle yüzde 50,01 seviyesine gerilemiştir. Döviz kurundaki istikrarlı seyir ve uluslararası enerji fiyatlarındaki olumlu görünüm neticesinde grup genelinde ılımlı fiyat hareketleri hkim olmuştur. Uluslararası propan ve bütan fiyatlarındaki gelişmeleri takiben tüpgaz fiyatları genel eğilimden ayrılmıştır.
4. Hizmet grubunda fiyatlar yüzde 3,14 oranında artmış, yıllık enflasyon 0,78 puan dŐüşle yüzde 61,64 olmuştur. Yıllık enflasyon, kira alt grubunda sınırlı bir şekilde yükselirken, haberleşme ve diğer hizmetlerde yatay bir seyir izlenmiş, ulaŐtırma ve lokanta-otel alt gruplarında ise gerilemiştir. Dönemsel fiyat ayarlamaları ve asgari ücret düzenlemesi gibi unsurlar kaynaklı etkilerin g kaybetmesiyle hizmet grubu fiyat artışları Şubat ayında zayıflamıştır. İlimli seyreden akaryakıt fiyatlarının yanı sıra havayolu ile yolcu taŐımacılığı tarifelerindeki düŐüşün etkisiyle ulaŐtırma hizmetlerinde aylık fiyat artışı sınırlı olmuş, alt grup yıllık enflasyonu 7,70 puan azalışla yüzde 70,27 seviyesine gerilemiştir. Kira alt grubunda aylık artış ocak ayına kıyasla önemli ölçüde yavaşlayarak yüzde 2,66 olarak gerçekleşmiştir. Diğer hizmetler alt grubunda fiyatlar yüzde 3,64 oranında artış kaydetmiş, kiŐisel ulaŐım araçlarının bakım ve onarımı ile eğitim hizmetleri ne çıkan kalemler olmuştur. Öte yandan, lokanta-otel alt grubu fiyatları yüzde 4,07 oranında yükselirken alt grup yıllık enflasyonu sınırlı bir dŐüşle yüzde 74,34 seviyesine gerilemiştir.
5. Temel mal grubunda yıllık enflasyon Şubat ayında 3,76 puan dŐüşle yüzde 41,06 seviyesine gerilemiştir. Yıllık enflasyon, diğer temel mallarda daha belirgin olmak üzere, tüm alt gruplarda gerilemiştir. Dayanıklı mal fiyatları (altın hariç) Şubat ayında yüzde 2,49 oranında

yükselirken, otomobil ve mobilya bu gelişmeyi sürükleyen kalemler olmuş, beyaz eşyada ise fiyatlar önceki ayların aksine yatay bir seyir izlemiştir. Bu gelişmelerle, dayanıklı mal alt grubunda yıllık enflasyon 1,09 puan düşüşle yüzde 44,93 seviyesine gerilemiştir. Diğer temel mallar alt grubunda fiyatlar şubat ayında yüzde 1,14 oranında artarak geçmiş aylara kıyasla önemli bir yavaşlama gösterirken, bu alt grupta yıllık enflasyon 8,38 puan düşüşle yüzde 48,48 olarak gerçekleşmiştir. Giyim ve ayakkabı alt grubunda fiyatlar sezon indirimlerinin devam etmesiyle yüzde 1,89 oranında azalmış, yıllık enflasyon 2,61 puan düşüşle yüzde 20,71 seviyesine gerilemiştir.

6. Mart ayı Piyasa Katılımcıları Anketi sonuçlarına göre on iki ay sonrasına ilişkin enflasyon beklentisi 0,88 puan artışla yüzde 31,63 seviyesine yükselirken, gelecek yirmi dört aya ilişkin enflasyon beklentisi 0,20 puan gerilemiş ve yüzde 17,91 olmuştur. Beş yıl sonrasına ilişkin enflasyon beklentisi ise yüzde 9,00 seviyesinde ölçülmüştür.

Enflasyonu Etkileyen Unsurlar ve Riskler

7. Yakın dönemde iktisadi faaliyete ilişkin açıklanan veriler tahmin edilenden daha olumlu seviyelerde gerçekleşmesine rağmen, jeopolitik risklerin ve faiz artışlarının da etkisi ile gelişmiş ülke ekonomilerinde resesyon endişeleri sürmekte, finansal istikrarı tehdit eden koşulların olduğu gözlenmektedir.
8. Türkiye'nin geliştirdiği stratejik nitelikte çözüm araçları sayesinde temel gıda başta olmak üzere bazı sektörlerdeki arz kısıtlarının olumsuz etkileri azaltılmış olsa da uluslararası ölçekte üretici ve tüketici enflasyonu yüksek seviyelerini sürdürmektedir. Yüksek küresel enflasyonun, enflasyon beklentileri ve uluslararası finansal piyasalar üzerindeki etkileri yakından izlenmektedir.
9. Ülkeler arasında farklılaşan iktisadi görünüme bağlı olarak gelişmiş ülke merkez bankalarının para politikası adım ve iletişimlerdeki ayrışma devam etmekle birlikte, takas anlaşmaları ve yeni likidite imkânları ile finansal istikrarı öncelikleyen eşgüdümlü adımlar atılmaktadır. Finansal piyasalar, merkez bankalarının faiz artırımı döngülerini yakında sonlandıracağını beklentilerine yansıtılmaktadır.
10. Gelişmekte olan ülkelere yönelen portföy akımlarında, küresel risk iştahındaki gerilemeye paralel olarak mart ayında hem borçlanma hem de hisse senedi piyasalarından çıkışlar gözlenmiştir. Bununla birlikte gelişmiş ülkelerin uzun vadeli tahvil faizlerindeki oynaklık ve küresel finansal koşulların seyri gelişmekte olan ülkelere yönelen portföy akımlarına ilişkin riskleri canlı tutmaktadır.
11. Uluslararası emtia fiyatları şubat ayında gerilerken, bu gelişmeyi enerji ve endüstriyel metal alt endeksleri sürüklemiş, tarım alt endeksi ise sınırlı bir şekilde yükselmiştir. Ilıman hava koşullarının yanı sıra gaz stoklarının önemli oranda yükselmesiyle uluslararası doğal gaz fiyatlarındaki gerileme mart ayında devam etmiştir. Bu görünüme paralel olarak doğal gaz sanayi tarifeleri mart ayında da aşağı yönlü güncellenmiştir. Uluslararası taşımacılık maliyetleri düşüş eğilimini şubat ayında korurken, son aylarda döviz kurunda gözlenen istikrarlı seyir sürmüştür. Bu görünüm altında, üretici fiyatlarındaki artış ocak ayına kıyasla yavaşlamış, yıllık üretici enflasyonundaki gerileme eğilimi devam etmiştir.
12. Uygulanan bütüncül politikaların desteğiyle enflasyonun seviyesinde ve eğiliminde iyileşmeler görülmeye başlanmakla birlikte, depremin yol açtığı arz-talep dengesizliklerinin enflasyon üzerindeki etkileri yakından izlenmektedir.
13. 2022 yılının son çeyreğine ilişkin Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla (GSYİH) verileri, yıllık bazda büyüme oranında üçüncü çeyreğe kıyasla sınırlı düşüşe karşın iktisadi faaliyette çeyreklik olarak toparlanmaya işaret etmiştir. Bu dönemde GSYİH yıllık bazda yüzde 3,5 oranında artış kaydetmiş, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilerle ise bir önceki çeyreğe kıyasla

yüzde 0,9 oranında artmıştır. Böylece, 2022 yıl geneli büyümesi yüzde 5,6 oranında gerçekleşmiştir. Yıl genelinde net ihracat ve yatırımların milli gelir içindeki payı tarihsel ortalamaların üzerinde seyretmiştir. Yatırımların alt kalemlerinden makine-teçhizat yatırımları yıllık bazdaki artış eğilimini on üçüncü çeyreğe taşımıştır. 2022 yılı son çeyreğinde büyümeye en yüksek katkı yurt içi talepten gelirken zayıf seyreden dış talebin etkileri sanayi sektörünün büyümeye katkısına yansımıştır.

14. Asrın felaketi öncesindeki öncü göstergeler 2023 yılının ilk çeyreğinde iç talebin dış talebe kıyasla daha canlı olduğuna ve büyüme eğiliminde artışa işaret etmekteydi. Sanayi üretimi, ocak ayında mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış olarak aylık bazda yüzde 1,9, yıllık bazda yüzde 7 oranında artmıştır. Böylece sanayi üretimi ocak ayı itibarıyla çeyreklik bazda yüzde 2,6 oranında artış kaydetmiştir. Ocak ayında perakende satış hacim endeksi ise aylık bazda yüzde 5,4 oranında artış sergilemiştir. İmalat sanayi firmalarının kayıtlı ihracat siparişlerinde çeyreklik bazdaki yatay seyirle birlikte kayıtlı iç piyasa siparişlerindeki artış da iç talebin dış talebe kıyasla daha canlı olduğunu teyit etmektedir.
15. Deprem felaketi sonrasında iktisadi faaliyete ilişkin göstergeler üzerinde bir belirsizlik oluşmuştur. Deprem doğrudan etkilerinin yanında, yeniden inşa faaliyetleri ve uygulanan destekleyici politikalar kanalıyla dolaylı etkilerinin zaman içinde değişen çeşitli sektörel ve bölgesel yansımaları olacaktır. Deprem üretim, tüketim, istihdam ve beklentiler üzerindeki etkileri kapsamlı bir şekilde değerlendirilmektedir. Mart ayına ilişkin yüksek frekanslı dış ticaret verileri depremden etkilenen bölgeden yapılan ihracatın afet sonrasındaki düşüşü takiben toparlanma eğilimi sergilediğine işaret etmektedir. Benzer şekilde, işgücü piyasasına ilişkin yüksek frekanslı veriler ülke genelinde iş ilanı ve başvurularında deprem sonrasında sınırlı ivme kaybına rağmen takip eden haftalarda toparlanma ima etmektedir. Kartla yapılan harcamaların ise afet bölgesinde deprem öncesi eğiliminin sınırlı olarak altında olduğu gözlenmektedir. Öte yandan, saha görüşmelerinden edinilen ayrıntılı bilgiler depremden etkilenen bölgede yer alan sanayi üretimi alt yapısının büyük ölçüde korunduğuna ve üretimin sürekliliğinin sağlandığına işaret etmektedir. Deprem yakın vadede ekonomik aktiviteyi etkilemesi beklenmekle birlikte orta vadede Türkiye ekonomisinin performansı üzerinde kalıcı bir etkide bulunmayacağı öngörülmektedir.
16. Mevsimsellikten arındırılmış istihdam 2023 yılının ocak ayında bir önceki aya kıyasla yüzde 0,8 oranında (264 bin kişi) çeyreklik bazda ise yüzde 1,2 oranında (377 bin kişi) artmıştır. Mevsimsellikten arındırılmış olarak işgücüne katılım oranı bir önceki aya göre yatay seyrederek yüzde 54,1 düzeyinde gerçekleşirken, işsizlik oranı bir önceki aya göre 0,6 puan azalışla yüzde 9,7 düzeyine gerilemiştir. Anket göstergeleri ve yüksek frekanslı veriler istihdamdaki artış eğiliminin deprem sonrasında sınırlı ivme kaybetmekle birlikte korunduğunu göstermektedir.
17. Dış ticaret açığında altın ithalatındaki ivmelenme kaynaklı gözlenen yükselişe karşın hizmet gelirlerinde süregelen artış eğilimi cari işlemler dengesini desteklemeyi sürdürmektedir. Büyümenin kompozisyonunda sürdürülebilir bileşenlerin payı yüksek seyrederken, turizmin cari işlemler dengesine beklentileri aşan güçlü katkısı yılın tüm aylarına yayılarak devam etmektedir. Bunun yanında, iç tüketim talebi, enerji fiyatlarındaki yüksek seviye ve ana ihracat pazarlarındaki zayıf iktisadi faaliyet cari denge üzerindeki riskleri canlı tutmaktadır. Cari işlemler dengesinin sürdürülebilir seviyelerde kalıcı hale gelmesi, fiyat istikrarı için önem arz etmektedir.

Para Politikası

18. Para politikası duruşu, enflasyon görünümüne yönelik risklerin kaynağına, kalıcılığına ve para politikası ile ne ölçüde kontrol altına alınabileceğine dair değerlendirmeler dikkate alınarak,

temkinli bir yaklaşımla sürdürülebilir fiyat istikrarı hedefine ulaşılması odağında belirlenecektir.

19. Para politikasında sürdürülebilir fiyat istikrarı hedefi doğrultusunda finansal istikrara yönelik riskleri de gözeterek liralasma odaklı bir yaklaşım sergilenmeye devam edilecektir. Kredilerin büyüme hızı ve erişilen finansman kaynaklarının amacına uygun şekilde iktisadi faaliyet ile buluşması yakından takip edilmektedir.
20. Kurul, yaşanan felaketin etkilerinin en düşük seviyelere indirilmesi ve gerekli dönüşümün desteklenmesi amacıyla uygun finansal koşulların oluşmasını önceliklendirecektir. Bu çerçevede, mevcut destekleyici önlemlere ek olarak, 2023 Yılı Para Politikası ve Liralasma Stratejisi metninde paylaşılan, likidite koşullarını destekleyici araçların gerektiğinde güncellenmesi konusu değerlendirilmeye alınmıştır.
21. Sanayi üretiminde yakalanan ivmenin ve istihdamdaki artış trendinin sürdürülmesi açısından finansal koşulların destekleyici olması deprem sonrasında daha da önemli hale gelmiştir. Bu çerçevede Kurul, politika faizinin sabit tutulmasına karar vermiştir. Kurul, para politikası duruşunun fiyat istikrarı ve finansal istikrarı koruyarak deprem sonrası gerekli toparlanmayı desteklemek için yeterli olduğu görüşündedir. Depremin 2023 yılının ilk yarısındaki etkileri yakından takip edilecektir.
22. TCMB, fiyat istikrarının kalıcı ve sürdürülebilir bir şekilde kurumsallaşması için Liralasma Stratejisi'ni tüm unsurlarıyla uygulayacaktır. Kurul, 2023 Yılı Para Politikası ve Liralasma Stratejisi metninde belirttiği üzere, parasal aktarım mekanizmasının etkinliğini destekleyecek araçlarını kararlılıkla kullanmaya devam edecek ve fonlama kanalları başta olmak üzere tüm politika araç setini liralasma hedefleriyle uyumlu hale getirecektir. Bu süreçte, politika araçlarının Türk lirası mevduat gelişiminin desteklenmesi, Açık Piyasa İşlemleri fonlamanın teminat yapısında Türk lirası cinsi varlıkların artırılması, fonlamanın kompozisyonunda para takası (swap) ağırlığının azaltılması ve döviz rezervlerinin güçlendirilmesi istikametinde geliştirilmesine odaklanılmaktadır.
23. Uzun vadeli, sabit getirili ve Türk lirası varlıklara talebin yükselerek getiri eğrisinin parasal aktarımın etkinliği yönündeki seyri yakından izlenmektedir. Kurul, kredilerin büyüme hızıyla birlikte, hedefli alanlarda verimlilik kazanımları sağlayan kredilerin finansman maliyetlerinin de aktarımın korunmasını sağlayacak şekilde gelişimini gözetecektir.
24. Bu çerçevede, Türk lirası likiditesinde ve dağılımında yaşanan gelişmelerin mevduat ve kredi fiyatlamaları üzerindeki etkileri, döviz kurundaki gelişmelerin enflasyon üzerindeki etkileri, kur korumalı mevduat ürünlerine yönelik gelişmelerin ters para ikamesi, döviz piyasalarının derinliği ve istikrarı ile fiyat istikrarı üzerindeki etkileri analiz edilmekte ve gerekli politika tedbirleri oluşturulmaya devam edilmektedir.
25. TCMB, fiyat istikrarı temel amacı doğrultusunda enflasyonda kalıcı düşüşe işaret eden güçlü göstergeler oluşana ve orta vadeli yüzde 5 hedefine ulaşınca kadar elindeki tüm araçları kararlılıkla kullanmaya devam edecektir.
26. Fiyatlar genel düzeyinde sağlanacak istikrar, ülke risk primlerindeki düşüş, ters para ikamesinin ve döviz rezervlerindeki artış eğiliminin sürmesi ve finansman maliyetlerinin kalıcı olarak gerilemesi yoluyla makroekonomik istikrarı ve finansal istikrarı olumlu etkileyecektir. Böylelikle, yatırım, üretim ve istihdam artışının sağlıklı ve sürdürülebilir bir şekilde devamı için uygun zemin oluşacaktır.
27. Kurul, fiyat istikrarının sağlanması için, güçlü bir politika koordinasyonu ile tüm paydaşları içeren bütüncül bir makro politika bileşimi oluşturulmasını desteklemektedir.
28. Kurul, kararlarını şeffaf, öngörülebilir ve veri odaklı bir çerçevede almaya devam edecektir.